

NÁVRHY GENERÁLNEJ ADVOKÁTKY

JULIANE KOKOTT

prednesené 18. decembra 2008¹

I — Úvod

1. Od vojenskej intervencie Turecka v roku 1974 je ostrov Cyprus v podstate rozdelený na grécko-cyperskú južnú oblasť a turecko-cyperskú severnú oblasť. Medzinárodné spoločenstvo uznáva Cyperskú republiku ako štát a hoci *de jure* zastupuje Cyprus ako celok, *de facto* spravuje len južnú časť ostrova. V severnej časti vznikla Severocyperská turecká republika, ktorú uznáva len Turecká republika².
2. Napriek tomu, že rokovania za zjednotenie ostrova Cyprus vedené pod záštitou Organizácie Spojených národov a Európskej únie boli neúspešné, Cyperská republika pristúpila k Únii v roku 2004. Protokol č. 10 o Cypre, ktorý je pripojený k aktu o pristúpení, odložil uplatňovanie *acquis communautaire* v tých častiach ostrova, v ktorých vláda Cyperskej republiky nevykonáva účinnú správu.
3. Rozdelenie ostrova viedlo k hromadnému odchodu a vyhosteniu veľkého počtu príslušníkov oboch etnických skupín. Mnoho vyhostených osôb sa v súčasnosti domáha vlastníctva k pozemkom, ktoré museli nútene opustiť³. Pozemky, ktoré grécki Cyperčania opustili v Severocyperskej tureckej republike sa považujú za prevedené na štát. Orgány Severocyperskej tureckej republiky predali veľký počet týchto pozemkov jednotlivcom. Čo sa stane s vlastníckymi právami vyhostených osôb je v rámci rokovaní za zjednotenie jednou z nevyriešených otázok.
4. V tomto citlivom kontexte sa nachádza spor medzi pánom Apostolidesom a manželmi Oramsovcami, ktorí sú britskými štátnymi príslušníkmi. Títo manželia kúpili v severnej časti Cypru pozemok od súkromného predajcu. Pán Apostolides, ktorého rodina bola vyhostená zo severnej časti ostrova, sa domáha vlastníctva k tomuto pozemku. Na

1 — Jazyk prednesu: nemčina.

2 — Pozri tiež, pokiaľ ide o historický vývoj, návrhy, ktoré 20. apríla 1994 predniesol generálny advokát Gulmann (rozsudok z 5. júla 1994, Anastasiou a i., C-432/92, Zb. s. I-3087, body 9 až 13).

3 — V roku 2005 Európsky súd pre ľudské práva rozhodoval o 1 400 žalobách, prevažne od cyperských Grékov, proti Tureckej republike z dôvodu zásahu do ich vlastníckeho práva (pozri rozsudok ESLP Xenides-Arestis/Turecko z 22. decembra 2005, č.46347, § 38, ďalej len „rozsudok Xenides-Arestis II“).

základe jeho žaloby súd v Nikózii, ktorý má sídlo v gréckej časti ostrova Cyprus, nariadil manželom Oramsovcom vypratať pozemok a zaplatiť rôzne náhrady. Pán Apostolides požiadal o uznanie a výkon tohto rozsudku v Spojenom kráľovstve.

II — Právny rámec

A — Protokol č. 10 o Cypre

6. Protokol č. 10 o Cypre, ktorý je pripojený k aktu o pristúpení z roku 2003⁵ (ďalej len „ďalej len protokol č. 10“), znie takto:

„Vysoké zmluvné strany,

5. Court of Appeal, pred ktorým prebieha konanie o výkone, sa teraz pýta, či majú súdy Spojeného kráľovstva takú povinnosť podľa nariadenia Rady (ES) č. 44/2001 z 22. decembra 2000 o právomoci a o uznávaní a výkone rozsudkov v občianskych a obchodných veciach⁴. Odpoveď nie je zrejmá preto, že na jednej strane sa rozsudok týka pozemku, ktorý sa nachádza v oblasti ostrova, v ktorej vláda Cyperskej republiky nevykonáva účinnú správu a v ktorej je preto uplatňovanie práva Spoločenstva v značnom rozsahu odložené a na druhej strane došlo k nezrovnalostiam pri doručovaní návrhov na začatie konania do miesta bydliska manželov Oramsovcov.

opätovne potvrdzujúc svoj záväzok úplného vyriešenia cyperského problému v súlade s príslušnými rezolúciami Bezpečnostnej rady Organizácie Spojených národov a svoju výraznú podporu úsiliu generálneho tajomníka Organizácie Spojených národov v tejto záležitosti;

berúc do úvahy, že cyperský problém ešte nebol úplne vyriešený;

4 — Ú. v. ES L 12, s. 1; Mim. vyd. 19/004, s. 42.

5 — Akt o podmienkach pristúpenia Českej republiky, Estónskej republiky, Cyperskej republiky, Lotyšskej republiky, Litovskej republiky, Maďarskej republiky, Maltskej republiky, Poľskej republiky, Slovinskej republiky a Slovenskej republiky a o úpravách zmlúv, na ktorých je založená Európska únia (Ú. v. ES L 236, 2003, s. 33), ďalej len „akt o pristúpení“.

berúc do úvahy, že je preto potrebné odložiť uplatňovanie *acquis* v tých oblastiach Cyperskej republiky, v ktorých vláda Cyperskej republiky nevykonáva účinnú správu;

berúc do úvahy, že žiadne ustanovenie tohto protokolu nepredurčuje budúce opatrenia na tento účel;

berúc do úvahy, že v prípade vyriešenia cyperského problému sa toto odloženie zruší;

berúc do úvahy, že takéto opatrenia nemajú vplyv na uplatňovanie *acquis* podľa podmienok stanovených v zmluve o pristúpení v ostatných častiach Cyperskej republiky,

berúc do úvahy, že Európska únia je pripravená prispôbiť podmienky takéhoto urovnania v súlade so zásadami, na ktorých je založená Európska únia;

dohodli sa na týchto ustanoveniach:

Článok 1

berúc do úvahy, že je potrebné stanoviť podmienky, za ktorých sa príslušné ustanovenia práva Európskej únie budú uplatňovať na hranicu medzi uvedenými dvoma oblasťami, na tieto dve oblasti, v ktorých vláda Cyperskej oblasti vykonáva účinnú správu, a na Východné výšostné územia Spojeného kráľovstva Veľkej Británie a Severného Írska;

1. Uplatňovanie *acquis* sa odkladá v tých častiach Cyperskej republiky, v ktorých vláda Cyperskej republiky nevykonáva účinnú správu.

želajúc si, aby pristúpenie Cypru k Európskej únii bolo prínosom pre občanov Cypru a podporilo občiansky mier a zmierenie;

2. Rada na základe návrhu Komisie jednohlasne rozhodne o zrušení odkladu uvedeného v odseku 1.

Článok 2

1. Rada na základe návrhu Komisie jednomyseľným rozhodnutím stanoví podmienky, za ktorých sa ustanovenia práva Európskej únie uplatňujú na hranicu medzi dvoma územiami uvedenými v článku 1 a v oblastiach, v ktorých vláda Cypruskej republiky vykonáva účinnú správu.

2. Hranica medzi Východnými výsošnými územiami a oblasťami uvedenými v článku 1 sa počas trvania odkladu uplatňovania *acquis* podľa článku 1 na účely časti IV prílohy k protokolu o výsošných územiach Spojeného kráľovstva Veľkej Británie a Severného Írska na Cypre považuje za súčasť vonkajšej hranice výsošných území.

Článok 3

1. Žiadne ustanovenie tohto protokolu nepredukuje opatrenia prijaté s cieľom podporiť hospodársky rozvoj oblastí uvedených v článku 1.

2. Takéto opatrenia nemajú vplyv na uplatňovanie *acquis* podľa podmienok vymedzených v zmluve o pristúpení v ostatných častiach Cypruskej republiky.

Článok 4

V prípade vyriešenia cyperského problému Rada na základe návrhu Komisie jednomyseľne rozhodne o úprave podmienok pristúpenia Cypru k Európskej únii so zreteľom na turecké obyvateľstvo na Cypre.“

B — Nariadenie č. 44/2001

7. Podľa svojho článku 1 ods. 1 sa nariadenie č. 44/2001 uplatní v občianskych a obchodných veciach.

8. Pravidlá upravujúce súdnu právomoc sú uvedené v kapitole II uvedeného nariadenia. Oddiel 6 tejto kapitoly obsahuje pravidlá

upravujúce výlučnú právomoc. Článok 22 10. Článok 34 nariadenia č. 44/2001 znie: konkrétne stanovuje:

„Výlučnú právomoc majú tieto súdy bez ohľadu na bydlisko: „Rozsudok sa neuzná:

1. v konaniach, ktorých predmetom sú vecné práva k nehnuteľnosti alebo nájom nehnuteľnosti, súdy členského štátu, v ktorom sa tento majetok nachádza.

1. ak je uznanie v zjavnom rozpore s verejným poriadkom členského štátu, v ktorom sa o uznanie žiada;

...“

2. v prípade, že bol vydaný bez účasti žalovaného v konaní, ak sa mu nedoručila písomnosť, ktorou sa začalo konanie alebo rovnocenná písomnosť v dostatočnom čase a takým spôsobom, aby si mohol zabezpečiť obhajobu, okrem prípadu, že žalovaný opomenul začať konanie, ktorým by napadol rozsudok, keď tak mohol urobiť;

9. Články 33 až 37 nariadenia č. 44/2001 upravujú uznávanie rozsudkov. Článok 33 tohto nariadenia najskôr zavádza zásadu, podľa ktorej sa rozsudky, ktoré vydal súd členského štátu, uznávajú bez osobitného konania. Články 34 a 35 toho istého nariadenia uvádzajú dôvody, pre ktoré možno rozsudok výnimočne neuznať.

...“

11. Článok 35 uvedeného nariadenia upravuje dosah nedodržania pravidiel týkajúcich sa právomoci v prípade uznávania:

„1. Rozsudok sa okrem toho neuzná, ak je v rozpore s oddielmi 3, 4 alebo 6 kapitoly II alebo v prípade uvedenom v článku 72.

...

3. S výnimkou odseku 1 sa právomoc súdu štátu pôvodu nesmie skúmať. Kritéria, na ktorých sa založila právomoc, sa nesmú skúmať z hľadiska rozporu s verejným poriadkom podľa článku 34 bod 1.“

13. Pán Apostolides podal na súd v Nikózii žalobu proti manželom Oramsovcovi. Tento súd predvolal žalovaných listom z 26. októbra 2004. Návrhy na začatie konania, na ktorých bola uvedená adresa manželov Oramsovcov v Spojenom kráľovstve, boli doručené v ten istý deň pani Oramsovej, ktorá sa nachádzala na svojom pozemku v Lapte súdnym doručovateľom zo súdu v Nikózii. Súdny doručovateľ sa nepredstavil ako súdny doručovateľ, ale informoval pani Oramsovú, že je „kuriér“ a že nevie, o aké dokumenty ide.

14. Návrhy na začatie konania boli napísané v gréčtine, ktorou sa v severnej časti ostrova veľmi nehovorí, ale ktorá je jedným z úradných jazykov Cyperskej republiky. Manželia Oramsovci gréčtine nerozumejú. Pani Oramsová však pochopila, že tieto dokumenty majú právnu a úradnú povahu.

III — Skutkový stav a konanie vo veci samej, ako aj prejudiciálne otázky

12. Pán Apostolides je podľa práva Cyperskej republiky vlastníkom pozemku v Lapte v okrese Girne, nachádzajúcom sa v časti ostrova Cyprus, v ktorej vláda Cyperskej republiky nevykonáva účinnú správu. Manželia Oramsovci tvrdia, že tento pozemok kúpili od tretej osoby v roku 2002. Postavili na ňom dom, kde trávajú dovolenky.

15. Podľa práva Cyperskej republiky, pokiaľ sa odporca nedostaví na súd do desiatich dní od doručenia návrhu na začatie konania, žalobca môže žiadať o vydanie rozsudku pre zmeškanie. Na titulnej strane uvedených návrhov to bolo uvedené v gréčtine. Dostavenie sa na súd je úkonom, v rámci ktorého nie je potrebné upresniť povahu akejkoľvek obrany.

16. Pani Oramsová uvádza, že (v piatok) 29. októbra 2004 vykonala prvé kroky na nájdenie advokáta, ktorý by ju mohol zastupovať. Až 2. novembra 2004 sa jej podarilo dohodnúť si stretnutie s advokátom Liat-sosom. V uvedený deň jej pán Liat-sos v hrubých rysoch preložil súdne predvolanie, avšak oznámil jej, že ju nemôže zastupovať, lebo nemá oprávnenie konať pred súdmi Cyperskej republiky. Odporučil pani Oramsovej, aby sa obrátila na pána Osmana, ktorý vystupoval ako advokát pri údajnom predaji pozemku, ale ten už odišiel do dôchodku. Dňa 3. novembra 2004 sa pani Oramsovej podarilo stretnúť sa s jeho dcérou, ktorá prevzala jeho prax. Tá informovala pani Oramsovú, že nemá oprávnenie konať pred súdmi Cyperskej republiky. Pani Oramsovej potom odporučila, aby sa obrátila na pána Mentesa.

17. Pani Oramsová si dohodla stretnutie s pánom Mentesom, ktorý bol jedným z mála právnikov v severnej časti oprávnených konať pred súdmi Cyperskej republiky a ktorý mal určité znalosti gréčtiny, až na piatok 5. novembra 2004 o 17.00. Pani Oramsová poverila pána Mentesa, aby v tejto veci konal v jej mene a v mene jej manžela. Pán Mentés pani Oramsovej povedal, že sa dostaví na súd v Nikózii 8. novembra 2004.

18. Z dôvodu nedostavenia sa na súd vydal súd v utorok 9. novembra 2004 rozsudok pre zmeškanie, ktorý nariaďoval, aby Oramsovcí:

2. okamžite umožnili pánovi Apostolidesovi neobmedzenú držbu pozemku;
 3. zaplatili pánovi Apostolidesovi rôzne sumy ako náhradu osobitných škôd a prostredného mesačného zisku (teda nájomného) až do vykonania rozsudku, spolu s úrokmi;
 4. zdržali sa ďalšieho nezákonného zasahovania do držby pozemku, či už osobne alebo prostredníctvom svojich zástupcov, a
 5. zaplatili rôzne sumy na náhradu trov konania (spolu s úrokmi).
19. Dňa 15. novembra 2004 bolo zaregistrované, že zástupca Oramsovcov sa dostavil na súd a boli podané návrhy na zrušenie rozsudkov pre zmeškanie.

20. Podľa procesných predpisov Cyperskej republiky musí odporca, ak chce dosiahnuť zrušenie rozsudku pre zmeškanie, preukázať prijateľnú obranu („arguable defence“) proti žalobe, ktorá bola proti nemu podaná. Po nariadení dokazovania a vypočutí účastníkov konania súd v Nikózii 19. apríla 2005 rozhodol, že obrana proti žalobe nie je prijateľná. Opravný prostriedok Oramsovcov proti tomuto rozhodnutiu Najvyšší súd Cyperskej republiky 21. decembra 2006 zamietol.

21. Dňa 18. októbra 2005 pán Apostolides požiadal na základe nariadenia č. 44/2001 o výkon rozsudku pre zmeškanie z 9. novembra 2004 a rozsudku súdu v Nikózii z 19. apríla 2005. Dňa 21. októbra 2005 Master z High Court of Justice (England & Wales), Queen’s Bench Division, rozhodol, že rozsudky možno v Spojenom kráľovstve vykonať.

22. Oramsovcí proti týmto rozhodnutiam Master podali podľa článku 43 nariadenia č. 44/2001 odvolanie na High Court Judge (sudca Jack), ktorý odvolaniu vyhovel. Pán Apostolides podal proti rozsudku sudcu Jacka podľa článku 44 nariadenia č. 44/2001 opravný prostriedok na Court of Appeal (England & Wales) (Civil Division), ktorý rozhodol prerušiť konanie a rozhodnutím z 19. júna 2007 (doručeným Súdnu dvoru

14. septembra 2007) položil Súdnu dvoru tieto prejudiciálne otázky:

1. Bráni odklad uplatňovania *acquis communautaire* v severnej časti stano-vený v článku 1 ods. 1 protokolu č. 10... súdu členského štátu v uznaní a výkone rozsudku vydaného súdom Cyperskej republiky, ktorý má sídlo vo vládou spravovanej časti, vo vzťahu k pozemku nachádzajúcemu sa v severnej časti, pokiaľ je žiadosť o také uznanie a výkon podaná podľa nariadenia... č. 44/2001..., ktoré je súčasťou *acquis communautaire*?
2. Oprávňuje alebo zaväzuje článok 35 ods. 1 nariadenia č. 44/2001 súd členského štátu uznať a vykonať rozhodnutie vydané súdom iného členského štátu, ktoré sa týka pozemku [nachádzajúceho] v tej časti posledného uvedeného členského štátu, v ktorej vláda tohto... štátu nevykonáva účinnú správu? Je taký rozsudok predovšetkým v rozpore s článkom 22 nariadenia č. 44/2001?
3. Možno podľa článku 34 ods. 1 nariadenia č. 44/2001 odmietnuť uznať alebo vykonať rozsudok súdu členského štátu, ktorý má sídlo v tej časti tohto štátu, v ktorej vláda tohto štátu vykonáva

účinnú správu, týkajúci sa pozemku [nachádzajúceho] sa v tej časti tohto štátu, v ktorej vláda tohto štátu nevykonáva účinnú správu, z dôvodu, že rozsudok nemožno z praktických dôvodov vykonať tam, kde sa pozemok nachádza, hoci tento rozsudok je vykonateľný vo vládou spravovanej časti tohto členského štátu?

môže sa tento odporca brániť výkonu rozsudku pôvodne vydaného pre zmeškanie alebo rozsudku, ktorým sa rozhodlo o návrhu na zrušenie rozsudku pre zmeškanie podľa článku 34 ods. 2 nariadenia č. 44/2001 z dôvodu, že mu nebol pred vydaním pôvodného rozsudku pre zmeškanie doručený návrh na začatie konania v dostatočnom čase a takým spôsobom, aby mohol pripraviť svoju obhajobu? Má na odpoveď vplyv skutočnosť, že predmetom vypočutia bolo len posúdenie povahy obhajoby odporcu?

4. Pokiaľ:

- bol proti odporcovi vydaný rozsudok pre zmeškanie a
- odporca potom podal návrh na začatie konania na súde štátu, v ktorom bolo také rozhodnutie vydané, smerujúci proti rozsudku vydanému pre zmeškanie, ale
- jeho návrhu sa po úplnom a riadnom vypočutí nevyhovelo z dôvodu, že nepreukázal dostatočnú obranu (ktorá je podľa vnútroštátneho práva potrebná na zrušenie takého rozhodnutia),

5. Aké skutočnosti sú významné na uplatnenie kritéria uvedeného v článku 34 ods. 2 nariadenia č. 44/2001 spočívajúceho v tom, či sa odporcovi „nedoručila písomnosť, ktorou sa začalo konanie alebo rovnocenná písomnosť v dostatočnom čase a takým spôsobom, aby si mohol zabezpečiť obhajobu“. Predovšetkým:
 - a) pokiaľ sa odporca v dôsledku doručenia dozvedel o predmetnej písomnosti, je potrebné zohľadniť konanie (alebo nečinnosť) odporcu alebo jeho právnikov po uskutočnení doručenia?
 - b) aký význam by malo určité konanie odporcu alebo jeho právnikov alebo ťažkosti, s ktorými sa stretli?

- c) má nejaký význam skutočnosť, že právnik odporcu sa mohol dostaviť na súd predtým, než bol vydaný rozsudok pre zmeškanie?

č. 44/2001 a oblasť konaní a rozhodnutí, na ktoré sa uvedené nariadenie vzťahuje (oblasť uplatnenia).

23. Konania na Súdnom dvore sa zúčastnili pán Apostolides, manželia Oramsovcí, grécka, cyperská a poľská vláda, ako aj Komisia.

IV — Právne posúdenie

A — O prvej otázke

24. Svojou prvou otázkou sa Court of Appeal pýta, či odklad uplatňovania *acquis communautaire* v severnej oblasti ostrova Cyprus, ktorý je stanovený v článku 1 ods. 1 protokolu č. 10, bráni podľa nariadenia č. 44/2001 uznaniu a výkonu rozsudku týkajúceho sa vlastníckych práv k pozemku, ktorý sa nachádza v tejto oblasti.

25. Na zodpovedanie tejto otázky je potrebné najskôr rozlíšiť územnú pôsobnosť nariadenia

26. Územná pôsobnosť práva Spoločenstva zodpovedá podľa článku 299 ES územiu členských štátov, s výnimkou štátov, území a oblastí, ktoré sú spresnené v tomto ustanovení. Ustanovenia tretej časti hlavy IV Zmluvy ES, týkajúcej sa priestoru slobody, bezpečnosti a spravodlivosti, sa však uplatňujú na Dánske kráľovstvo, Írsko a Spojené kráľovstvo len v rámci obmedzení stanovených v článku 69 ES v spojení s protokolmi, ktoré sú v ňom uvedené, pokiaľ ide o postavenie Dánskeho kráľovstva, Írska a Spojeného kráľovstva. Práve z tohto dôvodu si Írsko a Spojené kráľovstvo zvolili uplatňovanie nariadenia č. 44/2001, pričom Dánske kráľovstvo sa rozhodlo opačne⁶. Nariadenie č. 44/2001 sa teda uplatňuje na Spojené kráľovstvo a podľa protokolu č. 10 na Cyperskú republiku.

27. Nariadenie č. 44/2001 upravuje jednak právomoc súdov, ktoré patria do jeho územnej pôsobnosti, jednak uznávanie a výkon rozhodnutí týchto súdov v inom členskom štáte, ako je členský štát, v ktorom bolo rozhodnutie vydané. Nariadenie č. 44/2001 naopak neobsahuje žiadne ustanovenie

⁶ — Pozri článok 1 ods. 3 nariadenia č. 44/2001, ako aj jeho odôvodnenia č. 20 a 21.

o uznávaní a výkone súdnych rozhodnutí vydaných v tretej krajine v Spoločenstve, ani uznávanie a výkon rozhodnutí vydaných súdmi členských štátov v tretích krajinách.

30. Zostáva teda objasniť dosah protokolu č. 10 na územnú pôsobnosť, ako aj na oblasť uplatnenia nariadenia č. 44/2001.

28. Je potrebné rozlišovať územnú pôsobnosť nariadenia č. 44/2001 a jeho oblasť uplatnenia, teda oblasť, ktorej sa môžu týkať rozhodnutia súdu členského štátu, ktoré boli uznané a vykonané na základe uvedeného nariadenia. Oblasť uplatnenia prekračuje územnú pôsobnosť a vzťahuje sa aj na tretie krajiny. Nariadenie č. 44/2001 sa teda uplatňuje aj na spory vykazujúce cudzí prvok týkajúci sa tretích krajín.

31. Medzi účastníkmi konania je nesporné, že odklad uplatňovania *acquis communautaire* v oblastiach ostrova Cyprus, v ktorých vláda Cyperskej republiky nevykonáva účinnú správu, stanovený v článku 1 ods. 1 protokolu č. 10, obmedzuje územnú pôsobnosť nariadenia č. 44/2001. Z toho vyplýva, že uznanie a výkon rozsudku súdu členského štátu v severnej oblasti ostrova Cyprus sa nemôže opierať o uvedené nariadenie. Ďalej sa na základe toho istého nariadenia nezdá možné, že rozsudok súdu so sídlom v uvedenej oblasti sa uzná a vykoná v inom členskom štáte.

29. Súdny dvor to potvrdil v rozsudku Owusu⁷ a v stanovisku, ktoré vydal k uzavretiu nového Lugánskeho dohovoru⁸. Z toho vyplýva, že cudzí prvok odôvodňujúci uplatnenie nariadenia č. 44/2001 môže existovať aj v tretej krajine, v ktorej došlo k sporným skutočnostiam⁹. Uvedené nariadenie totiž musí odstrániť prekážky fungovania vnútorného trhu, ktoré môžu vyplývať z rozdielov vo vnútroštátnych právnych predpisoch v oblasti medzinárodnej súdnej právomoci, ako aj v oblasti uznávania a výkonu cudzích súdnych rozhodnutí. Súdny dvor zastáva názor, že tieto rozdiely majú vplyv na vnútorný trh aj v prípade, že sa týkajú rozsudkov, ktoré majú vzťah len s treťou krajinou¹⁰.

32. Court of Appeal sa však nezaoberal niektorým z týchto prípadov. Prislúcha mu skôr rozhodnúť o návrhu na výkon rozsudku v Spojenom kráľovstve, ktorý vydal súd so sídlom v oblasti spravovanej vládou Cyperskej republiky. Obmedzenie územnej pôsobnosti nariadenia č. 44/2001 na základe protokolu č. 10 sa teda nedotýka prejednávanej veci.

33. Len manželia Oramsovcí uvádzajú, že uvedený protokol bráni aj uplatňovaniu nariadenia č. 44/2001 na rozsudky vydané

7 — Rozsudok z 1. marca 2005, C-281/02, Zb. s. I-1383, bod 29.

8 — Stanovisko 1/03 zo 7. februára 2006, Zb. s. I-1145, bod 143.

9 — Rozsudok Owusu, už citovaný, bod 26 a stanovisko 1/03, už citované, bod 145.

10 — Rozsudok Owusu, už citovaný, bod 34.

v rámci územnej pôsobnosti tohto nariadenia, ktoré sa tam majú uznať a vykonať, aj keď sa týkajú právnych vzťahov súvisiacich s časťami ostrova, ktoré nie sú spravované cyperskou vládou.

o pristúpení (vrátane protokolu, ktorý je k nemu pripojený) nepochybne prednosť pred sekundárnym právom Spoločenstva. Nariadenie č. 44/2001 však napokon prispieva k dosiahnutiu cieľov samotnej Zmluvy ES¹².

34. Ako uvádzajú ostatní účastníci konania, samotné znenie článku 1 ods. 1 protokolu č. 10 túto koncepciu odmieta. Stanovuje totiž odklad *acquis communautaire* v jednotlivých oblastiach a nie vo veciach spojených s týmito oblasťami.

35. Navyše, z ustálenej judikatúry vyplýva, že ustanovenia aktu o pristúpení, ktoré umožňujú odchýliť sa od pravidiel Zmluvy, sa musia vykladať doslovne vzhľadom na ustanovenia predmetnej zmluvy a musia sa obmedzovať na to, čo je naozaj nevyhnutné¹¹.

36. Táto judikatúra sa môže v samotnej prejednávanej veci plne uplatniť, aj keď sa tu odklad *acquis communautaire* priamo netýka primárneho práva Spoločenstva, ale nariadenia č. 44/2001. V hierarchii noriem má akt

37. Článok 65 ES, na ktorom je založené nariadenie č. 44/2001, výslovne umožňuje prijať opatrenia, ktoré zlepšujú a zjednodušujú uznávanie, ako aj výkon súdnych a mimosúdnych rozhodnutí v občianskych a obchodných veciach, pokiaľ je to potrebné pre správne fungovanie vnútorného trhu. Jasné vymedzenie právomocí súdov v Spoločenstve, ako aj uznávanie a výkon rozsudkov skutočne podporujú výkon základných slobôd. Podporujú totiž vymáhanie pohľadávok súvisiacich s cezhraničnou prepravou tovaru, cezhraničným poskytovaním služieb alebo cezhraničným pohybom kapitálu, ako aj voľným pohybom osôb v Únii.

38. Z toho vyplýva, že protokol č. 10 sa musí vykladať v tom zmysle, že odklad uplatňovania nariadenia č. 44/2001 sa musí obmedzovať na to, čo je naozaj nevyhnutné. V tejto súvislosti je potrebné vziať do úvahy predmet a účel protokolu.

11 — Rozsudky z 29. marec 1979, Komisia/Spojené kráľovstvo, 231/78, Zb. s. 1447, bod 13; z 25. februára 1988, Komisia/Grécko, 194/85 a 241/85, Zb. s. 1037, body 19 až 21; zo 14. decembra 1989, Agegate, C-3/87, Zb. s. 4459, bod 39, a z 3. decembra 1998, KappAhl, C-233/97, Zb. s. I-8069, bod 18).

12 — Pozri odôvodnenie č. 2 nariadenia č. 44/2001, ktoré poukazuje na vzťah s vytvorením vnútorného trhu.

39. Podľa zhodného názoru účastníkov konania má odklad uplatňovania *acquis communautaire* za cieľ umožniť Cyperskej republike prístup k Únii bez toho, aby predtým museli byť úspešne ukončené rokovania o zjednotení. Zámerom je vyhnúť sa tomu, aby Cyperská republika ako členský štát porušila právo Spoločenstva z dôvodu jej neschopnosti implementovať *acquis communautaire* na celom svojom území.

40. Ako konkrétne tvrdí Komisia, v prípade oblastí, ktoré sú spravované tureckým cyperským spoločenstvom, nesmie byť vylúčené uplatňovanie všetkých právnych predpisov Spoločenstva. Odklad uplatňovania *acquis communautaire* teda nebráni opatreniam, ktoré podporujú hospodársky rozvoj týchto častí ostrova podľa článku 3 ods. 1 protokolu č. 10¹³. Navyše, nariadenie Rady (ES) č.866/2004 z 29.apríla 2004 o režime podľa článku 2 protokolu č. 10 Aktu o pristúpení¹⁴ prijalo pravidlá založené na článku 2 protokolu č. 10, ktoré sa týkajú pohybu osôb a tovaru medzi jednotlivými oblasťami.

41. Tieto pravidlá neodporujú cieľu uvedeného protokolu, ktorým je uľahčiť prístup

Cyperskej republiky k Únii aj napriek obmedzenej účinnej správe, ktorú tento členský štát vykonáva na svojom území, ale podporujú spoločný rozvoj oboch častí ostrova.

42. Tento cieľ protokolu nevyžaduje ani odklad uplatňovania nariadenia č. 44/2001 v prejednávanej veci. Uznávanie a výkon rozsudkov vydaných súdom v Nikózii v Spojenom kráľovstve konkrétne pre Cyperskú republiku nepredstavujú vo vzťahu k severnej časti ostrova Cyprus neprekonaiteľné povinnosti, ktoré by viedli k rozporu s právom Spoločenstva. Sú to naopak len súdy Spojeného kráľovstva, ktoré sú povinné konať.

43. Oramsovcí sa však odvolávajú na ďalší cieľ protokolu č. 10, a to prispieť k úplnému vyriešeniu cyperskej otázky v súlade s relevantnými rezolúciami Bezpečnostnej rady OSN¹⁵, ktorý je opätovne potvrdený najmä v jeho prvom odôvodnení. Predmetný rozsudok súdu v Nikózii podľa nich zasahuje do úplného vyriešenia otázok vlastníckeho práva. Jeho uznanie a výkon je teda v rozpore s cieľmi protokolu č. 10 a rezolúciami, ktoré v tejto súvislosti prijala OSN.

13 — Tento cieľ sleduje nariadenie Rady (ES) č.389/2006 z 27. februára 2006, ktorým sa vytvára nástroj finančnej podpory na stimulovanie hospodárskeho rozvoja komunity cyperských Turkov a ktorým sa mení a dopĺňa nariadenie (ES) č. 2667/2000 o Európskej agentúre pre obnovu (Ú. v. EÚ L 65, s. 5).

14 — Ú. v. EÚ L 161, s. 128; Mim. vyd. 01/005, s. 107.

15 — Rezolúcie uvedenej Bezpečnostnej rady týkajúce sa Cypru sú zoskupené na internetovej stránke ozbrojených síl OSN, ktoré sú poverené zachovaním mieru na Cypre (Unficyp) na adrese www.unficyp.org/nqcontent.cfm?a_id=1636.

44. Táto výhrada však nemôže v zásade viesť k tomu, že sa nariadenie č. 44/2001 neuplatní v členských štátoch v prípade, ak sa rozhodnutia súdu členského štátu týkajú severnej časti ostrova Cyprus.

v ktorých je uznávanie a výkon rozsudkov súdov Cyperskej republiky v iných členských štátoch, ako aj uplatňovanie pravidiel pre určovanie právomocí podľa nariadenia č. 44/2001, rovnako zaujímavé pre účastníkov konania s bydliskom v severnej časti ostrova.

45. Je nepochybne pravda, že Bezpečnostná rada OSN neustále vyzývala na zachovanie mieru na Cypre, ako aj územnej celistvosti ostrova Cyprus. V tejto súvislosti tiež naliehala na medzinárodné spoločenstvo, aby sa zdržalo akéhokoľvek konania podnecujúceho konflikt¹⁶. Tieto skôr všeobecné výzvy však neumožňujú vyvodit' povinnosť neuznávať rozsudky gréckych cyperských súdov, ktoré sa týkajú vlastníckych práv k pozemkom v tureckej cyperskej oblasti.

47. Účastníci konania sa tiež rozchádzajú v názore na to, či uznanie a výkon predmetného rozsudku brzdí alebo podporuje konečné urovnanie vlastníckych otázok. Pán Apostolides tvrdí, že predaj vyvlastnených pozemkov v oblasti spravovanej Severocyperskou tureckou republikou štátnym príslušníkom iných členských štátov sťažuje ich vrátenie pri neskoršom kompromisnom riešení. Skutočnosť, že osoby nachádzajúce sa v situácii, ktorá je porovnateľná s jeho situáciou, môžu v ostatných členských štátoch uplatňovať vlastnícke práva k týmto pozemkom, odrádza podľa jeho názoru potenciálnych kupcov.

46. Navyše nie je dosť zrejmé, ako uplatňovanie nariadenia č. 44/2001 v konečnom dôsledku podnecuje cyperský konflikt. Môže mať úplne opačný účinok a podporovať normalizáciu hospodárskych vzťahov. Vzhľadom na otvorenie hraníc na účely pohybu osôb a prepravy tovaru medzi oboma časťami ostrova Cyprus¹⁷ možno predpokladať množstvo právnych vzťahov,

48. Nie je tu potrebné s konečnou platnosťou rozhodnúť o dosahu odkladu uplatňovania nariadenia č. 44/2001 vo veciach súvisiacich so severnou časťou Cypru na politický proces riešenia konfliktu. Uplatnenie uvedeného nariadenia totiž nemôže závisieť od takýchto zložitých politických posúdení. To by bolo v rozpore so zásadou právnej istoty, ktorej

16 — Pozri najmä rezolúcie 353 (1974) z 20. júla 1974, 541 (1983) z 18. novembra 1983 a 1251 (1999) z 29. júna 1999.

17 — Pokiaľ ide o rozvoj pohybu osôb a prepravy tovaru, pozri oznámenie Komisie z 27. augusta 2008 — Ročná správa o implementácii nariadenia Rady (ES) č.866/2004 z 29. apríla 2004 a o situácii, ktorá vznikla v dôsledku jeho uplatňovania [KOM(2008) 529 v konečnom znení].

dodržiavanie je uvedené medzi cieľmi nariadenia č. 44/2001¹⁸. Z tohto dôvodu pravidlá pre určovanie právomoci, ktoré sú uvedené v nariadení, musia umožniť určenie príslušného súdu s vysokým stupňom predvídateľnosti¹⁹. Navyše, žalobca v spore prejednávanom na súde členského štátu musí byť schopný s dostatočnou istotou predvídať, či právoplatný rozsudok, ktorý sa zakladá na nariadení č. 44/2001, možno vykonať v inom členskom štáte, ak tomu nebráni žiaden dôvod, ktorý je založený na uvedenom nariadení.

nícke práva vyhostených osôb²¹. Odoprenie prístupu k majetku a jeho užívaniu teda porušuje článok 1 prvého Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, ktorý bol podpísaný v Ríme 4. novembra 1950 (ďalej len „EDLP“) a právo na nedotknuteľnosť obydľia (článok 8 ods. 1 EDLP), pokiaľ dotknuté osoby vlastnia na pozemku obydlie²². Európsky súd pre ľudské práva však nedávno uznal, že komisia pre nehnuteľnosti, ktorú Severocyprská turecká republika medzičasom zriadila v zásade zodpovedá požiadavkám EDLP. V predmetnom konaní Európsky súd pre ľudské práva napriek tomu priznal žalobcovi náhradu škody za porušenie práv, ktoré má žalobca podľa EDLP²³.

49. Pán Apostolides ide ešte ďalej. Domnieva sa, že uplatňovanie nariadenia č. 44/2001 je potrebné na dodržanie požiadaviek stanovených v rozsudku Európskeho súdu pre ľudské práva Loizidou/Turecko²⁰.

50. V tomto rozhodnutí a v ďalších neskorších rozhodnutiach Európsky súd pre ľudské práva rozhodol, že vyvlastnenia ku ktorým došlo po obsadení severnej časti ostrova Cyprus sú neúčinné a nespochybňujú vlast-

51. V tejto súvislosti je potrebné najskôr konštatovať, že žiadne z už citovaných rozhodnutí sa netýkalo prípadu samotného pána Apostolidesa. Európsky súd pre ľudské práva teda v prípade vlastnických práv, ktorých sa pán Apostolides domáha, konkrétne neposkytol nijaký pokyn, ktorým by bolo potrebné sa riadiť.

18 — Pokiaľ ide o Bruselský dohovor z 27. septembra 1968 o súdnej právomoci a výkone rozhodnutí v občianskych a obchodných veciach [neoficiálny preklad] (Ú. v. ES C 27, 1998, s. 1) (konsolidované znenie) (ďalej len „Bruselský dohovor“) pozri rozsudky z 28. septembra 1999, GIE Groupe Concorde a i., C-440/97, Zb. s. I-6307, bod 23; z 19. februára 2002, Besix, C-256/00, Zb. s. I-1699, bod 24, a Owusu, už citovaný, bod 38; pokiaľ ide o nariadenie č. 44/2001, rozsudok z 22. mája 2008, Glaxosmithkline a Laboratoires Glaxosmithkline, C-462/06, Zb. s. 3965, bod 33.

19 — Pozri v tomto zmysle odôvodnenie č. 11 nariadenia č. 44/2001 a rozsudok Glaxosmithkline a Laboratoires Glaxosmithkline, už citovaný, bod 33, ako aj, pokiaľ ide o Bruselský dohovor, rozsudok Owusu, už citovaný, body 39 a 40.

20 — Rozsudok ESPL Loizidou/Turecko z 18. decembra 1996, Zbierka rozsudkov a rozhodnutí 1996-VI.

21 — Rozsudok ESPL Loizidou/Turecko, už citovaný (§ 46). Pozri tiež rozsudok ESPL Cyprus/Turecko z 10. mája 2001, č.25781/94, Zbierka rozsudkov a rozhodnutí 2001-IV.

22 — Už citované rozsudky ESPL Loizidou/Turecko (§ 46) a Xenides-Arestis II o porušení článku 1 prvého dodatkového protokolu a o porušení článku 8 ods. 1 EDLP (právo na nedotknuteľnosť obydľia) (pozri tiež citovanú judikatúru).

23 — Rozsudok ESPL Xenides-Arestis/Turecko zo 7. decembra 2006, č. 46347/99, § 37 a 42 (ďalej len rozsudok Xenides-Arestis III). Európsky súd pre ľudské práva uložil žalovnému, aby prijal všeobecnú právnu úpravu o náhrade škody, ktorá zodpovedá požiadavkám EDLP (rozsudok Xenides-Arestis II, už citovaný, § 40); pokiaľ ide o pripustnosť, pozri rovnako uznesenie ESPL Xenides-Arestis/Turecko zo 14. marca 2005.

52. Bolo by však potrebné zvážiť, či právo na spravodlivé súdne konanie a účinnú súdnu ochranu, ktoré je zakotvené v článku 6 ods. 1 EDLP vyžaduje, aby rozsudky súdu v Nikózii, ktoré sa priamo týkajú práv pána Apostolidesa, boli vykonané²⁴. Európsky súd pre ľudské práva však doposiaľ uznal takéto právo — pokiaľ viem — len v súvislosti s výkonom rozsudku v štáte, v ktorom bol tento rozsudok vydaný²⁵. V tomto štádiu ale nie je potrebné určiť, či článok 6 ods. 1 EDLP vyžaduje aj uznávanie a výkon cudzích rozsudkov, keďže nariadenie č. 44/2001 sa v každom prípade uplatňuje z dôvodov, ktoré sú uvedené vyššie, a priznáva právo tejto povahy. Článok 6 ods. 1 EDLP by v každom prípade neviedol k ničomu inému než k objektívnemu uplatneniu nariadenia č. 44/2001 v súlade s ľudskými právami.

53. Na prvú otázku preto treba odpovedať tak, že odklad uplatňovania *acquis communautaire* v oblastiach Cyperskej republiky, v ktorých vláda Cyperskej republiky nevykonáva účinnú správu, stanovený v článku 1 ods. 1 protokolu č. 10, nebráni súdu iného členského štátu, aby na základe nariadenia č. 44/2001 uznal a vykonal rozhodnutie

vydané súdom Cyperskej republiky, ktoré sa týka oblasti, ktorá nie je spravovaná jej vládou.

B — O druhej až piatej otázke

54. Svojou druhou a piatou otázkou Court of Appeal žiada o výklad článku 35 ods. 1 a článku 34 ods. 1 a 2 nariadenia č. 44/2001 s ohľadom na prípadné prekážky pre uznanie a výkon v zmysle týchto ustanovení. Predtým, ako bude možné odpovedať na tieto otázky, treba spresniť, či táto vec skutočne patrí do vecnej pôsobnosti tohto nariadenia. Komisia má totiž pochybnosť o tom, či je predmetná vec občianskou alebo obchodnou vecou v zmysle článku 1 ods. 1 uvedeného nariadenia.

1. Úvodná poznámka o vecnej pôsobnosti nariadenia č. 44/2001

24 — Pozri v tomto zmysle Matscher, F.: Grundfragen der Anerkennung und Vollstreckung ausländischer Entscheidungen in Zivilsachen. In: *Zeitschrift für Zivilprozess (ZZP)*, 1990, s. 294, osobitne s. 318; Matscher, F.: Die indirekte Wirkung des Art. 6 EMRK bei der Anerkennung und Vollstreckung ausländischer Entscheidungen. In: *Festschrift für Helmut Kollhosser*, 2004, s. 427, osobitne s. 444 a nasl.; Geimer, R., Menschenrechte im internationalen Zivilverfahrensrecht. In: *Aktuelle Probleme des Menschenrechtsschutzes, Berichte der deutschen Gesellschaft für Völkerrecht*. Zv. 33, Heidelberg, 1994, s. 219 a nasl.

25 — Pozri rozsudky ESLP Hornsby/Grécko z 19. marca 1997, č. 18357/91, *Zbierka rozsudkov a rozhodnutí* 1997-II, § 40, a Brdov/Rusko zo 7. mája 2002, č. 59498/00, *Zbierka rozsudkov a rozhodnutí* 2002-III, § 34.

55. Komisia nepochybne pripúšťa, že spor medzi pánom Apostolidesom a manželmi Oramsovcami je sporom medzi jednotlivcami.

Domnieva sa však, že ho treba umiestniť do širšieho kontextu a zastávať názor, že spory týkajúce sa pozemkov vyhostených cyperských Grékov majú svoj pôvod vo vojenskej okupácii severnej časti ostrova Cyprus.

56. Podľa jej názoru je na medzinárodnej scéne bežné poveriť vyriešením individuálnych vlastníckych sporov vyplývajúcich z ozbrojených konfliktov špecializované inštitúcie, ako to stanovuje Annanov plán na zjednotenie Cypru. Po zlyhaní tohto plánu Severocyperská turecká republika prijala právne predpisy zodpovedajúce požiadavkám Európskeho súdu pre ľudské práva²⁶ na účely spresnenia práv na náhradu škody a zriadila komisiu pre nehnuteľnosti. Práva na vrátenie majetku a na náhradu škody z dôvodu zamedzenia užívania, ktoré sú tam uvedené, majú verejnoprávnu povahu.

57. Podľa Komisie je pri uplatňovaní nariadenia č. 44/2001 potrebné zastávať názor, že sa ponúka ďalší právny prostriedok, ktorý je v súlade s EDLP. Článok 71 ods. 1 nariadenia č. 44/2001 nemá vplyv na dohovory, ktoré upravujú súdnu právomoc, uznanie a výkon rozsudkov v špecifických veciach. Podľa Komisie režim náhrady škody zavedený pod dohľadom Európskeho súdu pre ľudské práva možno tiež prirovnať k takémuto dohovoru.

26 — Pozri v tejto veci odkazy citované v poznámke pod čiarou 23.

58. V tejto súvislosti je potrebné najskôr pripomenúť, že podľa ustálenej judikatúry je pojem „občianske a obchodné veci“ autonómny pojem práva Spoločenstva, ktorý je potrebné vykladať s odkazom na ciele a štruktúru nariadenia č. 44/2001 a Bruselského dohovoru, ako aj na všeobecné zásady vyplývajúce zo všetkých vnútroštátnych právnych poriadkov²⁷.

59. Do pôsobnosti nariadenia č. 44/2001 nepatria len spory medzi verejným orgánom a súkromnoprávnou osobou, pokiaľ uvedený orgán koná v rámci výkonu verejnej moci²⁸. Vo veci, v ktorej bol vydaný rozsudok Lechouritou a i.²⁹, ktorý Komisia cituje, teda išlo o žalobu, ktorú podal jednotlivec proti Spolkovej republike Nemecko z dôvodu škôd spôsobených v nadväznosti na vojnové zločiny, ktorých sa dopustil Wehrmacht.

60. V prejednávanej veci pán Apostolides neuplatňuje právo na vrátenie alebo náhradu škody proti orgánu verejnej moci, ale uplatňuje proti manželom Oramsovcom právo občianskoprávnej povahy na vrátenie pozemku a ďalšie práva spojené so zamedzením užívania uvedeného pozemku.

27 — Rozsudky zo 14. októbra 1976, LTU, 29/76, Zb. s. 1541; zo 16. decembra 1980, Rüffer, 814/79, Zb. s. 3807, bod 7; zo 14. novembra 2002, Baten, C-271/00, Zb. s. I-10489, bod 28; z 15. mája 2003, Préserveatrice foncière TIARD, C-266/01, Zb. s. I-4867, bod 20; z 18. mája 2006, ČEZ C-343/04, Zb. s. I-4557, bod 22, a z 15. februára 2007, Lechouritou a i., C-292/05, Zb. s. I-1519, bod 29.

28 — Pokiaľ ide o Bruselský dohovor, pozri rozsudok z 1. októbra 2002, Henkel, C-167/00, Zb. s. I-8111, bod 26.

29 — Už citovaný.

61. Povaha týchto práv sa nemení z dôvodu, že pán Apostolides má prípadne k dispozícii ďalšie alternatívne alebo dodatočné opravné prostriedky podľa verejného práva proti inštitúciám Severocyprskej tureckej republiky. Nie je tu teda potrebné rozhodnúť, či tieto alternatívne alebo dodatočné opravné prostriedky už skutočne existovali v čase, keď súd v Nikózii doručil pánovi Apostolide-
sovi rozsudok, ktorý sa má vykonať³⁰.

62. Súdny dvor už rozhodol, že skutočnosť, že žalobca podal svoju žalobu na základe dôvodu, ktorý vyplýva z konania verejnej moci, stačí na to, aby sa jeho žaloba považovala za žalobu vylúčenú z pôsobnosti Bruselského dohovoru, a to bez ohľadu na povahu konania, ktoré na tento účel upravuje vnútroštátne právo³¹. V tejto súvislosti by sa mohlo dospieť k záveru, že zásah do vlastníckeho práva má svoj pôvod v konaní tureckých ozbrojených síl alebo orgánov Severocyprskej tureckej republiky. Konštatovanie Súdneho dvora v citovanej časti v tejto súvislosti platí len v prípade sporu medzi orgánom verejnej moci a jednotlivcom³².

63. Pokiaľ existuje viacero vzťahov medzi verejnými orgánmi a súkromnoprávnymi osobami, alebo len medzi súkromnoprávnymi osobami, je potrebné definovať právny vzťah,

ktorý existuje medzi účastníkmi konania, a preskúmať základ, ako aj podmienky podania žaloby³³. V spore vo veci samej jednotlivec uplatňuje proti inému jednotlivcovi súkromnoprávne nároky na občiansko-právnom súde, takže všetko nasvedčuje tomu, že ide o občianskoprávny spor.

64. Bolo by pravdepodobne možné vylúčiť tieto občianskoprávne nároky na základe vnútroštátnej alebo medzinárodnej právnej úpravy a odkázať dotknuté osoby len na žaloby o vrátenie alebo o náhradu škody proti štátu. To by mohlo mať za následok, že by už nebolo možné použiť občianskoprávnú cestu.

65. Cyperská republika túto možnosť zjavne nevyužila. V súčasnosti neexistuje žiaden predpis medzinárodného práva v tomto zmysle. V každom prípade súd v Nikózii a nasledujúce sudy vo svojich rozsudkoch takéto vylúčenie občianskoprávných nárokov alebo občianskoprávných prostriedkov nevzali do úvahy. Aj keby to bolo z právneho hľadiska nesprávne, Court of Appeal by v zásade nemohol v rámci konania o výkone preskúmať právomoc súdu v Nikózii (článok 34 ods. 3 nariadenia č. 44/2001), ani dôvodnosť rozsudku, ktorého uznanie sa navrhuje (články 36 a 45 ods. 2 tohto nariadenia).

30 — Predmetné právne úpravy, ktoré podľa Európskeho súdu pre ľudské práva v zásade zodpovedajú požiadavkám EDLP, nadobudli účinnosť až 22. decembra 2005 a 30. marca 2006 (pozri rozsudok Xenides-Arestis III, už citovaný, § 11).

31 — Rozsudky Rüffer, už citovaný, bod 15, a Lechouritou a i., bod 41.

32 — Pozri rozsudok Rüffer, už citovaný, bod 8.

33 — Pozri rozsudky Baten, už citovaný, bod 31, a Préservatrice foncière TIARD, už citovaný, bod 23, ako aj rozsudok z 5. februára 2004, Frahuil, C-265/02, Zb. s. I-1543, bod 20.

66. Zdá sa však, že Komisia presadzuje myšlienku, že občianskoprávne nároky boli odmietnuté aj na základe medzinárodného práva, pretože Severocyperská turecká republika prijala režim náhrady škody, ktorý bol v zásade schválený Európskym súdom pre ľudské práva.

Severocyperská turecká republika, akýkoľvek právny účinok³⁶. Pripúšťa len, že niektoré právne predpisy štátnych útvarov, ktoré medzinárodné spoločenstvo neuznalo, sa môžu považovať za platné, aby sa zabránilo znevýhodneniu dotknutého obyvateľstva³⁷. Bolo by prehnané, keby režim náhrady škody na ujmu dotknutých osôb a bez dohody s Cyperskou republikou skutočne vylučoval uplatňovanie občianskoprávných nárokov³⁸.

67. S touto argumentáciou sa nemôžem stotožniť.

68. V rozsudku *Xenides-Arestis III*³⁴, v ktorom sa Európsky súd pre ľudské práva kladne vyjadril k zlučiteľnosti režimu náhrady škody s EDLP, nemožno nájsť zmienku o tom, že tento systém platne vylučuje uplatňovanie občianskoprávných nárokov podľa cyperského práva. Európsky súd pre ľudské práva naopak výslovne vylúčil, že žalobkyňa je povinná obrátiť sa s otázkou náhrady škody na komisiu pre nehnuteľnosti, a namiesto toho jej sám priznal náhradu škody³⁵.

70. Tvrdenie Komisie, že nariadenie č. 44/2001 v súlade so svojím článkom 71 ods. 1 ustupuje režimu náhrady škody, ktorý schválil Európsky súd pre ľudské práva, však nie je obhájiteľné.

69. Je sporné, či možno obhajovať iný názor. Európsky súd pre ľudské práva totiž v dôsledku toho, že medzinárodné spoločenstvo neuznalo Severocyperskú tureckú republiku, v zásade upiera vyvlastneniam, ktoré vykonala

71. Toto ustanovenie stanovuje, že uvedené nariadenie „nemá vplyv na dohovory, ktorých zmluvnými stranami sú členské štáty, a ktoré upravujú právomoc alebo uznávanie a výkon rozsudkov v špecifických veciach“.

³⁴ — Už citovaný.

³⁵ — Rozsudok *Xenides-Arestis III*, už citovaný, § 37.

³⁶ — Pozri rozsudky citované v poznámke pod čiarou 21.

³⁷ — Pozri rozsudok *Loizidou/Turecko*, už citovaný, § 45, a uznesenie *Xenides-Arestis/Turecko*, už citované.

³⁸ — To však nevyhnutne neznamená, že poškodený môže požadovať súčasne vrátenie svojho pozemku občianskoprávnou cestou a zaplatenie náhrady škody za vyvlastnenie. Ak sú súbežné konania možné, požadované plnenia sa nemôžu zohľadniť v oboch konaniach, aby sa zabránilo bezdôvodnému obohateniu.

72. Režim náhrady škody Severocyperskej tureckej republiky, rozsudky Európskeho súdu pre ľudské práva, ktoré sa mu venujú, a dokonca ani samotný EDLP, zjavne nespádajú pod túto definíciu. EDLP je síce dohovor, avšak neobsahuje osobitné pravidlá o súdnej právomoci, uznávaní a výkone rozsudkov v špecifických veciach, ktoré patria do pôsobnosti nariadenia č. 44/2001. Jednostranné právne predpisy Severocyperskej tureckej republiky dohovormi nie sú. Okrem toho rozsudky Európskeho súdu pre ľudské práva, ktoré sa im venujú, sa o uznávaní a výkone občianskoprávných rozsudkov nevyjadrujú.

v tej časti posledného uvedeného členského štátu, v ktorej vláda tohto členského štátu nevykonáva účinnú správu.

73. Preto je potrebné konštatovať, že rozhodnutie, ktorého uznanie sa navrhuje v konaní vo veci samej, sa týka občianskoprávnej veci v zmysle článku 1 ods. 1 nariadenia č. 44/2001 a v dôsledku toho patrí do vecnej pôsobnosti tohto nariadenia.

75. Pred odpoveďou na túto otázku treba uviesť, že nariadenie č. 44/2001 podľa svojich odôvodnení č. 2, 6, 16 a 17 sleduje zabezpečenie voľného pohybu rozsudkov pochádzajúcich z členských štátov v občianskych a obchodných veciach zjednodušením formálnych požiadaviek na účely ich rýchleho a jednoduchého uznania a výkonu³⁹.

76. Článok 33 ods. 1 nariadenia č. 44/2001 v súlade s týmto cieľom stanovuje, že rozsudok vydaný v členskom štáte sa uznáva v ostatných členských štátoch bez osobitného konania. Uznanie možno odmietnuť len v prípadoch, ktoré sú uvedené v článkoch 34 a 35 tohto nariadenia.

2. O druhej otázke

74. Cieľom druhej otázky je spresniť, či článok 35 ods. 1 nariadenia č. 44/2001 v spojení s jeho článkom 22 bodom 1 oprávňuje alebo zaväzuje súd členského štátu, aby odmietol uznať alebo vykonať rozsudok vydaný súdmi iného členského štátu týkajúci sa pozemku, ktorý sa nachádza

77. V súlade s článkom 38 ods. 1 nariadenia č. 44/2001 rozsudok vydaný v členskom štáte a vykonateľný v tomto štáte sa vykoná v inom členskom štáte, ak tam bol vyhlásený za vykonateľný na návrh každého zainteresovaného účastníka. Článok 45 ods. 1 tohto

³⁹ — Rozsudok zo 14. decembra 2006, ASML, C-283/05, Zb. s. I-12041, bod 23.

nariadenia rovnako oprávňuje súd, ktorý rozhoduje o žalobe, aby odmietol vyhlásiť vykonateľnosť rozhodnutia len na základe jedného z dôvodov uvedených v článkoch 34 a 35 uvedeného nariadenia.

78. Článok 35 ods. 3 nariadenia č. 44/2001 zavádza v tejto súvislosti zásadu, podľa ktorej sa právomoc súdov členského štátu pôvodu rozsudku nesmie skúmať. Podľa článku 35 ods. 1 tohto nariadenia pripúšťa táto zásada výnimku v prípade porušenia určitých výlučných právomocí, vrátane právomoci priznanej článkom 22 ods. 1 uvedeného nariadenia súdu podľa miesta, kde sa nachádza nehnuteľnosť, ktorá je predmetom sporu.

79. Podľa článku 22 bodu 1 nariadenia č. 44/2001 majú výlučnú právomoc bez ohľadu na bydlisko v konaniach, ktorých predmetom sú vecné práva k nehnuteľnosti alebo nájom nehnuteľnosti, súdy členského štátu, v ktorom sa tento majetok nachádza. Toto ustanovenie by bolo v rozpore so zmyslom článku 35 ods. 1 toho istého nariadenia, ak by sa rozsudok týkal vecných práv vzťahujúcich sa k pozemku, ktorý sa nenachádza v členskom štáte, v ktorom sa rozhodnutie vydáva, teda v Cyperskej republike, ale v inom členskom štáte.

80. Ako pán Apostolides, grécka a cyperská vláda, ako aj Komisia správne uvádzajú, Cyperská republika je jediným štátom, ktorý medzinárodne spoločenstvo na ostrove Cyprus uznáva⁴⁰. Územie tohto štátu zahŕňa aj severnú časť ostrova, v ktorej sa nachádza sporný pozemok⁴¹. Severocyperská turecká republika, ktorá v skutočnosti spravuje túto oblasť, nebola uznaná žiadnym štátom okrem Tureckej republiky⁴². Z protokolu č. 10 vyplýva, že signatárske štáty aktu o pristúpení tiež zastávali názor, že vnútroštátne územie Cyperskej republiky zahŕňa severnú časť ostrova Cyprus, ktorá z tohto dôvodu bola súčasťou pristupujúceho územia. Inak by bolo nadbytočné odložiť uplatňovanie *acquis communautaire* v tejto časti ostrova.

81. Rozhodnutie, v súvislosti s ktorým je vnútroštátny súd vyzvaný, aby vyhlásil jeho vykonateľnosť, sa aspoň čiastočne týka aj⁴³

40 — Pozri rozsudok Anastasiou a i., už citovaný v poznámke pod čiarou 2, bod 40.

41 — Pozri najmä Tommuschat, C.: The accession of Cyprus to the European Union. In: P. Häberle a i. (ed.): *Festschrift für D. Tsatsos*. Baden-Baden 2003, s. 672, konkrétne s. 676.

42 — Pozri bod 12 návrhov, ktoré predniesol generálny advokát Gulmann v už citovanej veci Anastasiou a i. Bezpečnostná rada OSN výslovne odsúdila vyhlásenie Severocyperskej tureckej republiky a vyzvala na jej neuznanie [pozri rezolúcie 541 (1983) z 18. novembra 1983 a 550 (1984) z 11. mája 1984, ktoré sú k dispozícii na internetovej adrese www.unficypr.org/nqcontent.cfm?a_id=1636]. Vyhláseniami zo 16. novembra 1983 (*Vestník Európskych spoločenstiev* č. 11/1983, bod 2.4.1) a z 27. marca 1984 (*Vestník Európskych spoločenstiev* č. 3/1984, bod 2.4.3), ministri zahraničných vecí členských štátov, ktorí sa stretli v rámci európskej politickej spolupráce, vyhlásenie nezávislosti odsúdili. Pokiaľ ide o otázku uznávania, pozri Talmon, S.: *Kollektive Nichtanerkennung illegaler Staaten*. Tübingen 2006, s. 41 a nasl.

43 — Pokiaľ sa priznála náhrada škody za znemožnenie užívania, článok 22 ods. 1 nariadenia č. 44/2001 by sa nemusel uplatniť [pozri rozsudok z 9. júna 1994, Lieber (C-292/93, Zb. s. I-2535, bod 15)].

vecných práv, a to vlastníctva pozemku, ktorý sa nachádza na území Cyperskej republiky. Na základe doslovného výkladu článku 22 bodu 1 nariadenia č. 44/2001 niet žiadnych pochybností o výlučnej právomoci súdov tohto členského štátu.

82. Manželia Oramsovcí sa však domnievajú, že duch a účel tohto ustanovenia bránia tomuto záveru.

83. Podľa ustálenej judikatúry je hlavným dôvodom výlučnej právomoci súdov zmluvného štátu, kde sa nehnuteľnosť nachádza, okolnosť, že súd miesta nehnuteľnosti má najlepšiu možnosť rozhodnúť o sporoch, ktorých predmetom sú vecné práva k nehnuteľnosti⁴⁴. Vo všeobecnosti sa takéto spory rozhodujú na základe pravidiel štátu, kde sa nehnuteľnosť nachádza. Navyše, často vyžadujú preverenia a expertízy na mieste. Z toho vyplýva, že priznanie výlučnej právomoci súdu miesta, kde sa nehnuteľnosť nachádza, ktorý má vzhľadom na blízkosť najlepšiu možnosť dobre spoznať skutkový stav, zodpovedá kritériu riadneho výkonu spravodlivosti⁴⁵.

44 — Pokiaľ ide o Bruselský dohovor, pozri rozsudky zo 14. decembra 1977, Sanders, 73/77, Zb. s. 2383, body 10 a 11; z 10. januára 1990, Reichert a Kockler, C-115/88, Zb. s. I-27, bod 10; z 13. októbra 2005, Klein, C-73/04, Zb. s. I-8667, bod 16, a ČEZ, už citovaný, bod 28. Pozri tiež v tomto zmysle správu pána P. Jennarda k dohovoru z 27. septembra 1968 o súdnej právomoci a výkone rozhodnutí v občianskych a obchodných veciach [neoficiálny preklad] (Ú. v. ES C 59, 1979, s. 1, najmä s. 35).

45 — Pozri najmä rozsudok ČEZ, už citovaný, bod 29.

84. Manželia Oramsovcí z toho vyvodzujú, že článok 22 bod 1 nariadenia č. 44/2001 sa musí vykladať restriktívne a nezakladá žiadnu právomoc súdov Cyperskej republiky na účely rozhodovania o žalobách súvisiacich s právami k pozemkom, ktoré sa nachádzajú v severnej časti ostrova. Súd Cyperskej republiky totiž vzhľadom na neexistenciu účinnej správy na tomto území nemajú výhodu blízkosti.

85. Nakoniec nie je potrebné skúmať, či táto analýza, ktorá nemá žiadnu podporu v uvedenom ustanovení, je správna. Článok 22 bod 1 nariadenia č. 44/2001 by totiž bol porušený len vtedy, ak by právomoc nemali súde Cyperskej republiky, ale súde iného členského štátu, podľa toho, kde sa majetok nachádza. Nie je zjavné, ktorý členský štát by to mal byť. Severocyperská turecká republika by mala byť bez ohľadu na svoje medzinárodné postavenie maximálne postavená na roveň tretej krajiny. Keďže článok 22 bod 1 priamo nezakladá výlučnú právomoc súdov tretej krajiny, toto ustanovenie nemôže byť porušené ani v tomto prípade.

86. V právnej náuke nepochybne existuje spor o prípadnom odrazovom účinku článku 22 bodu 1 nariadenia č. 44/2001 v prospech tretích krajín⁴⁶. Zdá sa, že Súdny dvor tento odrazový účinok odmietol. V stanovisku, ktoré vydal k novému Lugánskemu dohovoru, uviedol, že výlučná právomoc súdu podľa miesta, kde sa majetok nachádza v tretej

46 — Pokiaľ ide o spor Rauscher/Mankowski, pozri *Europäisches Zivilprozessrecht*, 2. vyd., München 2006, článok 22 Brüssel I-VO, bod 26, ako aj Layton, Mercer: *European Civil Practice*, 2. vyd., London 2004, bod 19.010.

krajine, vylučuje právomoc, ktorú článok 2 nariadenia č. 44/2001 zakladá podľa miesta bydliska žalovaného v členskom štáte len preto, že Lugánsky dohovor obsahuje ustanovenie podobné článku 22 uvedeného nariadenia. Len na základe nariadenia č. 44/2001 by do úvahy prichádzala právomoc súdu podľa miesta bydliska v Európskom spoločenstve⁴⁷.

87. Bolo by v každom prípade nesprávne uplatniť tento odrazový účinok aj s ohľadom na článok 35 ods. 1 nariadenia č. 44/2001. Zo spojenia odsekov 1 a 3 uvedeného článku 35 totiž vyplýva, že odmietnuť uznanie a výkon rozsudkov z dôvodu porušenia pravidiel právomoci je prípustné len vo výnimočných prípadoch. Z toho vyplýva, že pôsobnosť uvedeného článku 35 ods. 1 nemožno rozšíriť tým, že sa porušenie právomocí súdov tretích krajín, ktoré nie sú zmluvnými stranami Lugánskeho dohovoru, stane dôvodom pre neuznanie.

88. Len pre úplnosť uvediem dôsledky, ktoré by nastali, ak by Severocyperská turecká republika mala byť postavená na roveň tretej krajiny — na rozdiel od názoru, ktorý tu obhajujem. Článok 22 bod 1 nariadenia č. 44/2001 nepriznáva súdom Cyperskej republiky výlučnú právomoc v prípade sporov súvisiacich s pozemkom, ktorý sa nachádza na území uvedeného členského

štátu. Použilo by sa teda všeobecné pravidlo právomoci. Podľa článku 35 ods. 3 toho istého nariadenia to, či súd v Nikózii skutočne má alebo nemá právomoc⁴⁸, nemá vplyv na uznanie a výkon jeho rozsudku.

89. Na druhú otázku preto treba odpovedať tak, že ustanovenia článku 35 ods. 1 nariadenia č. 44/2001 v spojení s jeho článkom 22 bodom 1 neoprávňujú súd členského štátu, aby odmietol uznať a vykonať rozsudok vydaný súdom iného členského štátu, ktorý sa týka pozemku nachádzajúceho sa v tej oblasti tohto iného členského štátu, v ktorej vláda tohto členského štátu nevykonáva účinnú správu.

3. O tretej otázke

90. Tretia otázka sa týka výkladu ustanovenia o verejnom poriadku uvedeného v článku 34 bode 1 nariadenia č. 44/2001. Vnútroštátny súd sa pýta, či sa na základe tohto ustanovenia musí odmietnuť uznanie alebo výkon rozsudku v prípade, že tento rozsudok nemožno

⁴⁷ — Stanovisko 1/03, už citované, bod 153.

⁴⁸ — Mohla by prichádzať do úvahy právomoc na základe bydliska žalobcu podľa článku 2 ods. 1 nariadenia č. 44/2001. Podľa článku 59 ods. 1 toho istého nariadenia *lex fori* určuje, či dovolenkový dom nachádzajúci sa v Lapte možno považovať okrem bydliska v Spojenom kráľovstve za ďalšie bydlisko. Keďže sa však bydlisko nachádza v severnej časti ostrova Cyprus, existuje tu podobný problém ako pri uplatňovaní článku 22 bodu 1 uvedeného nariadenia.

v praxi vykonať v samotnom štáte pôvodu, pretože sa týka pozemku, ktorý sa nachádza v tej oblasti tohto štátu, v ktorej vláda toho istého štátu nevykonáva skutočnú správu.

91. Článok 34 bod 1 nariadenia č. 44/2001 stanovuje, že rozsudok sa neuzná, ak je uznanie v zjavnom rozpore s verejným poriadkom členského štátu, v ktorom sa o uznanie žiada.

92. V zásadnom rozsudku Krombach⁴⁹, Súdny dvor určil, že článok 27 Bruselského dohovoru — ustanovenie, ktoré predchádzalo článku 34 nariadenia č. 44/2001 — sa musí vykladať striktnie. Toto prvé ustanovenie totiž predstavuje prekážku dosiahnutia jedného zo základných cieľov uvedeného dohovoru, ktorým je vytvoriť autonómny a koherentný systém, ktorý zabezpečí voľný pohyb rozsudkov v Spoločenstve. Pokiaľ teda ide presnejšie o ustanovenie o verejnom poriadku, ktorá je uvedené v článku 27 ods. 1 Bruselského dohovoru, môže sa použiť len vo výnimočných prípadoch⁵⁰.

93. Súdny dvor z toho vyvodil dôsledky, podľa ktorých „[použitie ustanovenia] o verejnom

poriadku [uvedeného] v článku 27 bode 1 Bruselského dohovoru je [prípustné] len v prípade, že uznanie alebo vykonanie rozhodnutia vydaného iným [zmluvným] štátom by neprijateľným spôsobom narušalo právny poriadok štátu, [v ktorom sa o uznanie alebo výkon žiada], keďže by ohrozovalo niektorú základnú zásadu. S cieľom dodržať zákaz prehodnotiť meritum cudzieho rozhodnutia musí byť toto ohrozenie zjavným porušením [právnej normy, ktorá sa] v [právnom poriadku štátu, v ktorom sa o uznanie alebo výkon žiada, považuje za podstatnú], alebo práva, ktoré [sa] v tomto právnom poriadku [uznáva za základné]“⁵¹.

94. Nakoniec Súdny dvor rozhodol, že hoci sa zmluvným štátom v zásade ponecháva voľnosť určiť požiadavky vyplývajúce z ich verejného poriadku podľa výhrady obsiahnutej v článku 27 bodu Bruselského dohovoru v súlade so svojimi vnútroštátnymi koncepciami, vymedzenie tohto pojmu je vecou výkladu uvedeného dohovoru⁵². Z toho dôvodu síce Súdnemu dvoru neprináleží definovať obsah verejného poriadku zmluvného štátu, prináleží mu však kontrolovať medze, v rámci ktorých môže súd zmluvného štátu použiť tejto pojem, aby neuznal rozhodnutie súdu iného zmluvného štátu⁵³.

49 — Rozsudok z 28. marca 2000, Krombach, C-7/98, Zb. s. I-1935, body 19 až 21. Pozri tiež rozsudok z 11. mája 2000, Renault, C-38/98, Zb. s. I-2973, bod 26.

50 — Rozsudky Krombach, už citovaný, bod 21, a Renault, už citovaný, bod 26, ktoré sa odvolávajú na rozsudky zo 4. februára 1988, Hoffmann, 145/86, Zb. s. 645, bod 21, a z 10. októbra 1996, Hendrikman a Feyen, C-78/95, Zb. s. I-4943, bod 23.

51 — Rozsudky Krombach, už citovaný, bod 37, a Renault, už citovaný, bod 30.

52 — Rozsudky Krombach, už citovaný, bod 22, a Renault, už citovaný, bod 27.

53 — Rozsudky Krombach, už citovaný, bod 23, a Renault, už citovaný, bod 28.

95. Vzhľadom na tieto skutočnosti je potrebné preskúmať, či neschopnosť skutočne vykonať rozsudok v štáte pôvodu sa môže považovať za zjavný zásah do právneho poriadku v zmysle článku 34 bodu 1 nariadenia č. 44/2001, ktorý vylučuje uznávanie a výkon v inom členskom štáte.

96. Ako správne uvádzajú grécka vláda a Komisia, podľa článku 38 ods. 1 nariadenia č. 44/2001 na to, aby súd iného členského štátu vyhlásil rozsudok za vykonateľný, je potrebné, aby bol vykonateľný v štáte pôvodu. Exekučný titul teda nebude mať v štáte, v ktorom sa o výkon žiada, rozsiahlejšiu účinnosť než v štáte pôvodu⁵⁴.

97. V rozsudku *Coursier*⁵⁵ Súdny dvor vykladal príslušnú časť článku 31 Bruselského dohovoru v tom zmysle, že pojem „vykonateľný“ sa týka len vykonateľnosti z formálneho hľadiska a nie podmienok, za akých môžu byť cudzie rozsudky vykonané v štáte pôvodu. Požadované formálne náležitosti nie sú splnené v prípade, ak sa proti rozsudku podal alebo stále môže podať opravný prostriedok, a rozsudok nebol vyhlásený za predbežne vykonateľný.

98. Bolo by v rozpore s cieľom nariadenia č. 44/2001, ktorým je zabezpečiť voľný pohyb

rozhodnutí zjednodušením uznávania a výkonu⁵⁶, ak by vyhlásenie vykonateľnosti záviselo od konkrétnych skutkových podmienok výkonu rozsudku v štáte pôvodu. Na rozdiel od vykonateľnosti súvisiacej so splnením formálnych náležitostí nie je možné preukázať, najmä v osvedčení v zmysle článku 54 uvedeného nariadenia, či a za akých podmienok môže byť rozhodnutie vykonané v štáte pôvodu. Navyše prekážky skutočného výkonu nijako nemenia právny účinok rozsudku.

99. Samotná prejednávaná vec naznačuje nepredvídateľné skutočnosti, ktoré môže zahŕňať hodnotenie skutočných možností výkonu rozsudku. Je pravda, že v súčasnosti niektoré pohľadávky s exekučným titulom nemožno na Cypre vykonať, pretože Cyperská republika nie je schopná vykonávať verejnú moc v oblasti, kde sa nachádza predmetný pozemok. Naopak, peňažné pohľadávky by mohli byť v celom rozsahu vykonané v časti ostrova, ktorý spravuje Cyperská republika, pokiaľ tam manželia Oramsovcí disponujú aktívami, a to aj nehmotnými, akými sú bankové vklady alebo iné pohľadávky.

100. Keďže článok 38 ods. 1 nariadenia č. 44/2001 taxatívne definuje medze vykonateľnosti, ktorú má cudzie rozhodnutie v štáte

⁵⁴ — Pozri upresnenia uvedené v správe pána Jennarda, už citovanej v poznámke pod čiarou 44, s. 47 a nasl.

⁵⁵ — Rozsudok z 29. apríla 1999, C-267/97, Zb. s. I-2543.

⁵⁶ — Pozri v tejto súvislosti bod 75 týchto návrhov.

pôvodu, ako podmienku, ktorá sa vyžaduje na to, aby súdy iného členského štátu mohli vyhlásiť tento rozsudok za vykonateľný, tá istá podmienka sa nemôže opäť použiť v inom zmysle na základe ustanovenia o verejnom poriadku. Z podobných dôvodov článok 35 ods. 3 druhá veta nariadenia č. 44/2001 výslovne vylučuje, aby sa nedostatok právomoci, ktorú nemožno preskúmať podľa článku 35 uvedeného nariadenia, napriek tomu považoval za porušenie verejného poriadku podľa článku 34 bodu 1 uvedeného nariadenia.

101. Komisia, a potom aj manželia Oramsovcí, navyše nastolujú otázku, či možno proti výkonu uplatniť ďalší dôvod verejného poriadku. Domnievajú sa, že uznávanie a výkon rozsudku súdu v Nikózii môže narušiť „medzinárodný verejný poriadok“ tým, že oslabí medzinárodné úsilie na účely vyriešenia cyperskej otázky.

102. V tejto súvislosti treba najskôr uviesť, že samotný vnútroštátny súd nevzal do úvahy taký dôvod na odmietnutie uznania a výkonu v Spojenom kráľovstve. Súdny dvor je v zásade viazaný predmetom návrhu na začatie prejudiciálneho konania, ktorý súd stanovil vo svojom rozhodnutí o podaní návrhu na

začatie prejudiciálneho konania. Účastníci konania vo veci samej nie sú obvykle oprávnení na predkladanie dodatočných otázok Súdnemu dvoru⁵⁷.

103. To platí najmä pre výklad pojmu „verejný poriadok“, ktorý je uvedený v článku 34 bode 1 nariadenia č. 44/2001, pretože členským štátom prislúcha určiť požiadavky svojho právneho poriadku v súlade so svojimi vlastnými koncepciami⁵⁸, a to tým skôr, že Spojené kráľovstvo sa nezúčastnilo na tomto konaní. Súdny dvor teda nemá spoľahlivé informácie umožňujúce zistiť, či sa dôvody, ktoré uviedla Komisia, musia považovať za súčasť verejného poriadku toho členského štátu.

104. Komisia však výslovne vychádza z medzinárodného verejného poriadku. Pripustila síce, že článok 34 bod 1 nariadenia č. 44/2001 sa týka len verejného poriadku členského štátu, v ktorom sa má rozsudok uznať. Zastáva názor, že nič nebráni tomu, aby sa dôvody medzinárodného verejného poriadku rovnako považovali za súčasť vnútroštátneho verejného poriadku.

57 — Rozsudky z 9. decembra 1965, Singer, 44/65 Zb. s. 1267, 1275; zo 17. septembra 1998, Kainuun Liikenne a Pohjolan Liikenne, C-412/96, Zb. s. I-5141, bod 23; z 12. augusta 2008, Santesteban Goicoechea, C-296/08 PPU, Zb. s. I-6307, bod 46, a z 9. októbra 2008, Katz, C-404/07, Zb. s. I-7607, bod 37.

58 — Pozri bod 94 týchto návrhov, ako aj judikatúru citovanú v poznámke pod čiarou 52.

105. Pokiaľ by sa Súdny dvor domnieval, že je vhodné rozhodnúť o tejto otázke, aj keď nie je predmetom návrhu na začatie prejudiciálneho konania, zaujímam toto stanovisko.

106. V už citovanom rozsudku Krombach Súdny dvor zastával názor, že mu prináleží preskúmať medze, v rámci ktorých sa súd štátu, ktorý je zmluvnou stranou Bruselského dohovoru, môže opierať o pojem „verejný poriadok“, aby neuznal rozsudok súdu iného zmluvného štátu⁵⁹. Základné práva, aké sú uvedené v EDLP, sú súčasťou všeobecných právnych zásad, a vyvodil z toho, že súd členského štátu je oprávnený odmietnuť uznať cudzí rozsudok, ktorý zjavne porušuje základné práva⁶⁰.

107. Pokiaľ ide o túto otázku, Súdny dvor teda skutočne spája základné práva, ktoré na medzinárodnej úrovni chráni EDLP, s vnútroštátnym právnym poriadkom. Odmietnutie uznať cudzí rozsudok je teda v každom prípade v súlade s článkom 34 bodom 1 nariadenia č. 44/2001 v prípade, ak požiadavky vnútroštátneho právneho poriadku naprávajú zjavné porušenie základných práv, ktoré sú zakotvené v EDLP.

108. Otázka, či súdy majú nielen právo, ale aj povinnosť odmietnuť výkon cudzieho rozsudku, ktorý zjavne porušuje základné práva

Spoločenstva, nebola ešte definitívne vyriešená. Skutočnosť, že podľa ustálenej judikatúry sú základné práva záväzné pre vnútroštátne súdy v prípade, ak vnútroštátna situácia, o ktorú ide vo veci samej, patrí do pôsobnosti práva Spoločenstva, svedčí v prospech tohto výkladu⁶¹.

109. V prejednávanej veci však Komisia netvrdí, že rozsudok, ktorý sa má vykonať, porušuje základné práva. Skôr má na mysli medzinárodný politický pokrok v cyperskej otázke. Tento pokrok má v určitej miere právne záväznú povahu a nachádza odozvu v rezolúciách Bezpečnostnej rady OSN⁶². Tak je to najmä v prípade záväzku štátov zdržať sa akéhokolvek konania, ktoré môže podnecovať cyperský konflikt.

110. Zachovanie mieru a obnovenie územnej celistvosti ostrova Cyprus sú určite vysoko rešpektované hodnoty. Je však mimoriadne sporné, či tieto ciele možno postaviť na roveň

61 — Pozri rozsudky z 25. novembra 1986, Klensch a i., 201/85 a 202/85, Zb. s. 3477, body 8 až 10; z 13. júla 1989, Wachauf, 5/88, Zb. s. 2609, bod 19; z 18. júna 1991, ERT, C-260/89, Zb. s. I-2925, bod 42 a nasl.; z 12. júna 2003, Schmidberger, C-112/00, Zb. s. I-5659, bod 75, a z 11. júla 2006, Chacón Navas, C-13/05, Zb. s. I-6467, bod 56. Pozri v tomto zmysle najmä Jayme, E., Kohler, C.: *Europäisches Kollisionsrecht 2000: Interlokales Privatrecht oder universelles Gemeinschaftsrecht?* In: *Praxis des Internationalen Privat- und Verfahrensrechts — IPRax*. 2000, s. 454, konkrétne s. 460.

62 — Pozri bod 45 týchto návrhov a odkazy citované v poznámke pod čiarou 16, ako aj bod 43 návrhov z tohto dňa vo veci Gambazzi (C-394/07), v súčasnosti prejednávanej na Súdnom dvore.

59 — Rozsudok Krombach, už citovaný, bod 23.

60 — Tamže, body 25 až 27 a 38 až 40.

„[právnej normy, ktorá sa] v [právnom poriadku štátu, v ktorom sa o uznanie alebo výkon žiada, považuje za podstatnú], alebo práva, ktoré [sa] v tomto právnom poriadku [uznáva za základné]“ v zmysle už citovaného rozsudku Krombach⁶³.

111. Ako som už uviedla, zásady a výzvy v rezolúciách Bezpečnostnej rady OSN týkajúcich sa Cypru sú v každom prípade príliš všeobecné na to, aby sa z nich vyvodila konkrétna povinnosť neuznať žiaden rozsudok súdu Cyperskej republiky týkajúci sa vlastníckych práv k pozemku, ktorý sa nachádza v severnej časti ostrova. Bez ohľadu na to nie je tiež jasné, či uznanie rozsudku v tomto kontexte prispieva k vyriešeniu cyperskej otázky alebo ju komplikuje, a či je dokonca potrebné na ochranu základných práv pána Apostolidesa⁶⁴.

112. Na tretiu otázku preto treba odpovedať, že súd členského štátu nemôže odmietnuť uznanie alebo výkon rozhodnutia s odkazom na ustanovenie o verejnom poriadku, ktorá je uvedené v článku 34 bode 1 nariadenia č. 44/2001, z dôvodu, že rozhodnutie je síce v štáte pôvodu formálne vykonateľné, ale nemožno ho v ňom vykonať z faktických dôvodov.

4. O štvrtej otázke

113. Cieľom štvrtej otázky je spresniť, či uznanie rozsudku pre zmeškanie možno odmietnuť na základe článku 34 bodu 2 nariadenia č. 44/2001 z dôvodu nezrovnalostí v súvislosti s doručením návrhu na začatie konania v prípade, ak bol rozsudok preskúmaný v konaní o opravnom prostriedku, ktoré začal odporca.

114. Podľa článku 34 bodu 2 uvedeného nariadenia sa rozsudok neuzná, v prípade, že bol vydaný bez účasti žalovaného v konaní, ak sa mu nedoručila písomnosť, ktorou sa začalo konanie v dostatočnom čase a takým spôsobom, aby si mohol zabezpečiť obhajobu. Podľa tohto ustanovenia sa nemožno odvolávať na nezrovnalosti v súvislosti s doručením návrhu na začatie konania v prípade, ak žalovaný opomenul začať konanie, ktorým by napadol rozsudok pre zmeškanie, aj keď tak mohol urobiť.

115. V prejednávanej veci manželia Oramsovcí skutočne podali na súd v Nikózii návrh na zrušenie rozsudku pre zmeškanie. Ich návrh však bol zamietnutý v úplnom a riadnom súdnom konaní z dôvodu, že nemohli preukázať prijateľnú obranu („arguable defence“) proti návrhu. Okrem toho uvádzajú súbor okolností súvisiacich

63 — Rozsudky Krombach, už citovaný, bod 37, a Renault, už citovaný, bod 30.

64 — Pozri body 45 a 49 až 52 týchto návrhov.

s doručeníím súdneho predvolania, ktoré im zamedzili v tom, aby sa mohli včas brániť a z toho dôvodu sa odvolávajú na judikatúru, ktorá sa týka článku 27 bodu 2 Bruselského dohovoru⁶⁵.

116. V už citovanom rozsudku ASML⁶⁶ však Súdny dvor poukázal na rozdiely medzi článkom 34 bodom 2 nariadenia č. 44/2001 a článkom 27 ods. 2 Bruselského dohovoru. Podľa článku 27 bodu 2 Bruselského dohovoru sa rozhodnutia neuznajú „ak sa žalovanému nezúčastnenému na konaní nedoručil návrh na začatie konania alebo rovnocenná písomnosť riadne a včas tak, aby si mohol zabezpečiť obhajobu“[*neoficiálny preklad*].

117. Naopak, riadne doručenie návrhu na začatie konania nie je podľa článku 34 ods. 2 nariadenia č. 44/2001 nevyhnutne rozhodujúce⁶⁷. Dôraz sa skôr kladie na skutočnú záruku práv na obhajobu. Ak žalovaný nezúčastnený na konaní nepodal návrh na zrušenie rozhodnutia, aj keď takúto možnosť mal, článok 34 bod 2 nariadenia č. 44/2001 v tomto prípade predpokladá, že práva na obhajobu boli dodržané aj napriek nedostatku v súvislosti s doručeníím.

118. Z toho vyplýva, že uvedený rozsudok ASML odvolávajúci sa na článok 27 bod 2 Bruselského dohovoru nemožno uplatniť na článok 34 bodu 2 nariadenia č. 44/2001⁶⁸.

119. Nové znenie ustanovenia výraznejšie berie do úvahy cieľ, ktorým je uľahčiť uznanie a výkon rozsudkov bez toho, aby pritom boli ohrozené práva na obhajobu, ktoré sú podľa ustálenej judikatúry súčasťou základných práv, ktorých dodržiavanie Súdny dvor zaručuje⁶⁹.

120. V prejednávanej veci mohol byť proti rozsudku pre zmeškanie, vydanému súdom v Nikózii, podaný opravný prostriedok, ktorý manželia Oramsovcí podali. V tomto prípade z článku 34 bodu 2 nariadenia č. 44/2001 vyplýva, že uznanie a výkon nemožno tým skôr odmietnuť z dôvodu, že doručenie je postihnuté nezrovnalosťami.

121. To v každom prípade platí v prípade, ak žiadna osobitná okolnosť, ako je najmä spôsob organizácie konania o opravnom prostriedku, nebránila výkonu práv na obhajobu. Nič tomu v konaní vo veci samej nenasvedčuje. Podľa zistení vnútroštátneho súdu mohli manželia vyjadriť svoje stanovisko v rámci úplného

65 — Rozsudky z 3. júla 1990, Lancray, C-305/88 Zb. s. I-2725, bod 23; z 12. novembra 1992, Minalmet, C-123/91, Zb. s. I-5661, bod 21; Hendrikman a Feyen, už citovaný, bod 18, a zo 16. februára 2006, Verdoliva, C-3/05, Zb. s. I-1579, bod 29.

66 — Bod 19 a nasl.

67 — Rozsudok ASML, už citovaný, bod 20.

68 — Podľa generálneho advokáta Légera vývoj nariadenia č. 44/2001 ukazuje, že nové znenie zámerne smerovalo proti následkom vyplývajúcim z judikatúry, ktorá sa venuje článku 27 bode 2 Bruselského dohovoru (pozri bod 51 a nasl. návrhov z 28. septembra 2006 vo veci, v ktorej bol vydaný rozsudok ASML).

69 — Pozri rozsudok ASML, už citovaný, bod 23 a nasl.

a riadneho konania. Rozhodnutie o opravnom prostriedku bolo možné napadnúť ďalším opravným prostriedkom na Najvyššom súde Cyperskej republiky, čo manželia Oramsovcí urobili, ale neúspešne.

122. Zdá sa, že okolnosť, že cyperské procesné pravidlá ukladajú odporcovi, aby preukázal prijateľnú obranu na to, aby dosiahol zrušenie rozsudku pre zmeškanie, výrazne nezasiahla do práv manželov Oramsovcov na obhajobu. V súlade s článkom 36 a článkom 45 ods. 2 nariadenia č. 44/2001 sa skutočnosť, že sa im nepodarilo presvedčiť cyperské súdy o svojom stanovisku vo veci samej, nesmie vziať do úvahy v konaní o vyhlásení vykonateľnosti.

123. Na štvrtú otázku preto treba odpovedať, že článok 34 bod 1 nariadenia č. 44/2001 sa má vykladať v tom zmysle, že uznanie a výkon rozsudku pre zmeškanie nemožno odmietnuť z dôvodu nezrovnalostí, ktorými je postihnuté doručenie písomností, ktorou sa začína konanie, pokiaľ žalovaný nezúčastnený na konaní mohol proti rozsudku pre zmeškanie podať opravný prostriedok, súdy štátu pôvodu potom rozhodnutie preskúmali v úplnom a riadnom konaní a nič nenasvedčuje tomu, že v tomto konaní boli porušené práva žalovaného na obranu.

5. O piatej otázke

124. Vzhľadom na odpoveď na štvrtú otázku nie je potrebné odpovedať na piatu otázku.

V — Návrh

125. Z vyššie uvedených dôvodov navrhujem, aby sa na prejudiciálne otázky, ktoré položil Court of Appeal (England & Wales) (Civil Division), odpovedalo takto:

1. Odklad uplatňovania *acquis communautaire* v oblastiach Cyperskej republiky, v ktorých vláda Cyperskej republiky nevykonáva účinnú správu, stanovený v článku 1 ods. 1 Protokolu č. 10, ktorý je pripojený k Aktu o podmienkach prístúpenia Českej republiky, Estónskej republiky, Cyperskej republiky, Lotyšskej

republiky, Litovskej republiky, Maďarskej republiky, Maltskej republiky, Poľskej republiky, Slovinskej republiky a Slovenskej republiky a o úpravách zmlúv, na ktorých je založená Európska únia, nebráni súdu iného členského štátu, aby na základe nariadenia č. 44/2001 z 22. decembra 2000 o právomoci a o uznávaní a výkone rozsudkov v občianskych a obchodných veciach uznal a vykonal rozhodnutie vydané súdom Cypruskej republiky, ktoré sa týka oblasti, ktorá nie je spravovaná jej vládou.

2. Ustanovenia článku 35 ods. 1 nariadenia č. 44/2001 v spojení s jeho článkom 22 bodom 1 neoprávňujú súd členského štátu, aby odmietol uznať a vykonať rozhodnutie vydané súdom iného členského štátu, ktoré sa týka pozemku nachádzajúceho sa v tej oblasti toho iného členského štátu, v ktorej vláda tohto členského štátu nevykonáva účinnú správu.
3. Súd členského štátu nemôže odmietnuť uznanie alebo výkon rozhodnutia s odkazom na ustanovenie o verejnom poriadku, ktoré je uvedené v článku 34 bode 1 nariadenia č. 44/2001, z dôvodu, že rozhodnutie je síce v štáte pôvodu formálne vykonateľné, ale nemožno ho v ňom vykonať z faktických dôvodov.
4. Článok 34 bod 1 nariadenia č. 44/2001 sa má vykladať v tom zmysle, že uznanie a výkon rozsudku pre zmeškanie nemožno odmietnuť z dôvodu nezrovnalostí, ktorými je postihnuté doručenie písomností, ktorou sa začína konanie, pokiaľ žalovaný nezúčastnený na konaní mohol proti rozsudku pre zmeškanie podať opravný prostriedok, súdy štátu pôvodu potom rozhodnutie preskúmali v úplnom a riadnom konaní a nič nenasvedčuje tomu, že v tomto konaní boli porušené práva žalovaného na obranu.